

מצב החינוך והתרבות

הוראת העברית בבתי הספר של כ"ח: במעט בל ילדי היהודים במרוקו לומדים בבתי הספר של ה"אליאנס". לפיכך יכולים בתי"מ אלו לשמש כמבן אידיאלי להפצת הלשון והתרבות העברית. ואמנם הם באמת מוכשרים לתוראה שפה זרה שהתלמידים לא ידעו אף אות אחת בה בשעה שנכנסו לבית הספר. התכנית של התלמידים בבתי הספר של "אליאנס" מייחדת באופן עקדוני מקום חשוב לתוראה השפה העברית; שעה אחת בכל יום בכיתות הנמוכות, 1/2 שעה בכיתות הבינוניות וחצי שעה במחלקות הגבוהות. הזמן מספיק איפוא, ללמד בשטחיות את הלשון העברית. נחוץ רק שהמורים יהיו מוכנים למלא תפקיד זה. וכאן הגענו לנקודה ערונה של הבעיה. מבחינה זו עלינו לחלק את בתי-הספר של ה"אליאנס" לשתי קבוצות: (א) בתי ספר שיש בהם מורה מיוחד לעברית; (ב) בתי ספר שכל מורה מלמד בכיתתו עברית בין יתר הלימודים. (א) אי אפשר להוציא משפט כללי על מורי השפה העברית בבתי הספר של ה"אליאנס". יש ביניהם כאלה שידועים הסב את השפה העברית ולאחר הכשרה פידגוגית מסוימת עלולים הם להיות מורים טובים. לעת עתה הם מתוסרי נסיון ומשום כד אין באפשרותם להשפיע על התלמידים ואין להם גם חכמה אחידה של תוראה במחלקות השונות. יש גם סוג של מורים שאין להם כל השכלה וידיעות הדרושות למורה... הם מסתפקים בתוראה מסגית של הקריאה והתרגום לערבית את פרשת השבוע. אע"פ כן צריך לציין שגם זה של מורים פוחת והולך בין מורי ה"אליאנס". וכדרך כלל נלמדת הלשון העברית בבתי הספר של כ"ח במידה כזו שהתלמידים רוכשים להם ידיעות המשמשות בסיס להמשכת לימודיהם העבריים. (ב) בבתי הספר הללו עושה כל מורה ומורה מה שביכולתו. אם הוא יודע את השפה העברית הרי הוא מלמד אותה יפה ומשיר. תוצאות מניחות את הדעת, אם אינו יודע את הלשון (וזו לצערנו המצב אצל מקציתם של כל מורי אליאנס) הרי הוא מטפל בלימודים אחרים גם בשעות שנועדו לפי התכנית לשפתנו. והתלמידים שוכחים איפוא, מה שלמדו בכיתות הקודמות.

הוראת העברית בשעות הפנאי: מלבד נסיונות קלושים אחדים שנעשו ונפסקו לא הגיעו קשום דבר ממשי בשטח זה. אם כי נדמה לנו, שיש לנו שדה פעולה רחב ובקצת מאמצים ובהתמדה אפשר היה להשיג תוצאות טובות. איגודים להפצת השפה העברית: כמעט בכל ערי מרוקו קיימים איגודים כאלה ונתפרסמו מהם. פעולתם העיקרית מכוונת למידור אספות של "עונב שכת" שנאמים שם בעברית ומרצים על נושאים היסטוריים, על הפולקלור היהודי במדוק. על פרשיות השבוע, על סופרים ופייטנים גדולים, על יובלות של אנשים מסורממים וכו'. מקתלה שרה שירים עבריים וכל הנאספים לומדים את השירים על פה. בקזבלנקה מספלות שתי אגודות במידור אספות ממין זה: "אגודת חוכבי השפה" ו"מגידור". לאגודה זו האחרונה — הכניסה רוח חיים בעיקר גברת בנדלרלי המנוחה, שהיתה עומדת בראשה עד יום מותה. אחרי מותה הטרגי והפתאומי נתמעטו הפעולות ב"מגידור". אבל אחרי שובו של ה' ס. ד. לוי מניר-יורק ניתנה הדיפה חדשה לאגודה הזאת ומוכנתגל שהיא תמפיל את מרצה ועבודתה תהיה טוב פוריה. מיום שובי לקזבלנקה התענינו בכל הפעולות העבריות בעיד ועזרהי לפי בתותי הדלים לכל האגודות המקומיות אחרי 6 חרשים באתי לידי מסקנה, שזמן האימפרר

ביזאציה כבר חלה. נחוצה שועדה מרכזית תטפל בכל השאלות והבעיות הנוגעות
 להוראה ולהפצת שפתנו בכל השכבות של האוכלוסיה היהודית.
 על ה.ב. ע. ע. לשלוח לנו ספרי לימוד וקריאה בעברית. הספרים נתוצים לנו,
 כדי שנוכל להתחיל בעבודה מעשית רצינית. נחוצה להמציא לנו סופס אחד או
 שנים מכל ספר לימוד שמשתמשים בו בבתי"ס בא"י, קטעים מובחרים מספרי
 המופת ומהחדשים, תולדות עם ישראל, גאוגרפיה של א"י, כאשף נוכל-להשיג
 את האמצעים הדרושים, נזמין ספרים גם בשביל התלמידים, אולם לעת עתה
 מוכרחים המורים לקבל את המכשירים הנחוצים להוראה בכיתותיהם. כמו כן האנשים
 הרוצים לגאום בעונג שבת זקוקים לעיין בספרי המופת שלנו וספריה קטנה,
 מסודרת יפה, תביא להם תועלת מרובה.

עם וספר

הוצאה הרפעימית של

הברית העברית העולמית

בעריכת ותן גרינבלאם תל-אביב, אלול תש"ה - אוגוסט 1945

ה ת ו כ ן :

פ. נוצבורג / ש. הלל / ג.שה שהם /	רוכר שמעון גינצבורג ז"ל.
ישראל מז / ת. צ. לוריה /	ע. כורנשטיין — אורוגוי
פרופ. ג. מלושץ — הנריטה פולד ז"ל	א. אליפז — מכסיק
על החולכים מאתנו	ה. ברמן — קובה
להקפת הריסות הרבותנו:	י. ה. פרנק — קוננו הבלגיה
הואליצ. כ. צ. עוואל / הרב ד"ר י. רבין /	מ. ה. בן-מלכה — טאנזיר
משה כרמון / ד"ר ש. אינשטדט /	ש. אלמליח — מרוקו
ארי אבריה / משה קליינמאן /	הרב א. מ. פינגרהוט — אלגרי
אברהם לוינסון / יצחק רבינוביץ /	ג. ירושלמי — סוניס
אברהם אלמליח / ד"ר א. רוזנפלד /	מ. כרנד — פוריה
מן	ע. שולסי — איראן
החנוונה בתפוצים	הרב פ. זוארץ — טריפולימניה
פרופ. י. פטאי - י"ה גרייה	א. סטס — הורו
ד"ר ש. מרכס ויסלי - לגריה	מ. לוי — תימן
אליעזר — דהייד לתו	כותבים אלו
מ. נחיימון. בות מצו	בארץ ישראל:
ד"ר ל. לוי זכניות לת	ד"ר ר. פטאי — יד למנהגי ישראל
י. מישד. אותו יום	י. אינברג — על העתונות בארץ
ג. וו. -זי אליו והוד	בברית העברית העולמית
ב. ר. - נופש. הלכת/זורמול	בסדרה ספר:
צ. כהליה בתלוק שינה — אנליה	ג. גרינבלאט — במשעולי ספרותנו
ב. פסאי יטריח את עצה	עבר הוני - המלחמה במספרותנו
מ. לבינה ולא רצה לוקח	פ. עזאי — שלשה ספרי שנה
י. גת המצוונה הזאת ית	צרי רורי — לצאת שידי יהודה הלוי
י. ובקשנוהו שישכב גץ — קנהה	הרב א. מאיר — על הראשון לציון
מ. הזמן סיפר על תוצא	א. אור / זאב לרמן — מפרי לימוד
את החוברת הראשו	מ. פרנקל — עברית במערב
לספרי ההוצאה של	ידיעות
מעט תמלאנה חמש	
גדול עשיר-הוכן. יעל אביב. ארץ ישראל. ת. ד. 1121	

אכן-הוב גם הפעם להגיש לנו יצירה ספרית-היה בעלת נושא חיוני ואקטואלי. וספר זה על תלאותינו ונדודינו של נער יהודי בורה בגויס. גילמה לעבר הנבול הרוסי. הלב מה- כיוץ עם קריאת הפקים הראשונים המתא-רים חיוי אחינו בנינו והותחם הלככיים כיון אב ובלון כלל זאת משלת האם את הן קלל פניו בלונת כלב נאמן מאגלף כדי להציל את חייו. הנער הקטן ותכלכ הגרול כנויעים אחרי נדודים קשים לשפת הכיבוש הנאצי. פארטיוזאנים רוסים מעבירים אותם לסוכ-קבה משם נוסע הנער לפרס ועומר לעלת לארץ-ישראל.

אכן-הוב יודע לנוון את העלולה במומנ-מון לינוון ודברמחמם בריח הספר הרמונינה שבספר אינו גדול אך כולן הן תיות האצוי הרופא הפולני, אכדיס, נתן, הולד היהודי שאינו מסוגל להתחוק מעטר נופנו ואורו מירושלים, רכות, רמיונבית שהנער יוצר לעצמו ובנהל עמו שיתות בעזרת תום כסף דק „בשלפון של הורה“. בוננת המחברי מהבלשת כעיקר בתאור שני הנקדים זה מול זה. אליק בן הנימו, זה הנער הקטן שתוליים לזווינים רודפים אחריו ובכל זאת ער הוא לגרול אחיו, זכר את כל היהודים הגזוקים ברעב ונדרשים על נפשם, אליק זה שאינו יוצה לשקטו, הן פשע הוא לשקטו? ומשום כך רואה הוא את עצמו כשלות של כל אלו אשר „שאפו לבוא אל המנוחה. והוא תסקירו עוד לפניו, הזמן דוחק עליו להתיק בארץ-ישר-

עזרא רייכרט / על האנציקלופדיה לספרות*

ההזפעה האנציקלופדיה לספרות ישראלית ובללית חוקן דבר שהם הוח והסרוננו הור-גש זה כבר. לא היה לנו שום ספר עברי שימושי לספרות תכלית, והקורא העברי היה נאלץ לנוע על אנציקלופדיות הלוועיות, לשאוב הן ידועות על סופרים ויצירותיהם. והאיל רוב האנציקלופדיות הורות אינן מתאימות לקורא שלנו, כי חסרים בהן פר-טום על תוסם של הסופר הלועזי ליהודים והשפעתו על ספרותנו — הרי שגם כהן לא טעאו קוראיו סיפוק, והנה באה האנציקלו-פדיה החדשה שלפנינו לחקן את המעויות.

(* אנציקלופדיה לספרות ישראלית וכל-לית בעריכת ברוך קרובצק ובהשתתפות חבר סופרים ומלומדים. 8 כרכים, הוצאה „מצפה“ תל-אביב.

הוא נערכה על ידי סופר שהציונות נר לני-ליו ולכן יתאמץ לחשוף בכל מקרה את היס-דות היהודיים והשפעת-הנומליון בספרות העולם. העורך הקדיש חשומת לב מיוחדת לסופרים הצעירים שבתוכנו, וצוינה גם והדוחם של כמה סופרים הושבים ברוסיה הסובייטית ושהותם היהודית היתה ידועה רק ליהודי תן. באנציקלופדיה זו, ניתן מקום נרחב גם לסופרי ארצות המזרח (ערבים, מצ-רים, פרוסיה, טורקיה). מכיון שלשם אלפנס הערכים ובעלת שכלושת הכרכים הראשונים ישנם כשלוש מאות ערכים על סופרי האום-לאם השונים, עם כל זה לא מושגשה המכסה היסודית של האנציקלופדיה והיא להרחיב את רעת הקורא ולהצויג לפניו את הספרות הכללית כחמיכה יצירתית אנושית. האנציק-לופדיה לספרות מיועדת לקורא העברי המש-